
Univerzity jako byznys a lákadlo pro cizince

Univerzity jako byznys a lákadlo pro cizince

EKONOM

10.1.2008, | autor: Jiří Devát

Ekonomika potřebuje techniky. Čeští a moravští středoškoláci ale nemají zájem o technické univerzitní studium. Nešť! Studenty si přivezeme. Cože? Ano, přivezeme. Nebo se o to alespoň musíme pokusit. Podle UNESCO čtyři z pěti Evropanů studují vysokou školu v jiné než rodné zemi, a jsou vůbec nejcestovalejšími studenty (tvoří polovinu všech mobilních studentů na světě). Dnes na tomto fenoménu profitují především USA, Velká Británie a Německo, hostící téměř polovinu všech mobilních terciárních studentů. V žebříčku atraktivity následují Francie, Austrálie a Japonsko – prvních šest zemí obsáhne 67 % světové vysokoškolské mobility. Pravda, se Spojenými státy či Spojeným královstvím se nám bude soutěžit obtížně, ale ve světové Top 15 jsou také k nám porovnatelnější Belgie, Švýcarsko či Rakousko. V Česku dnes studuje na 24 tisíc zahraničních studentů, tedy 7,6 % všech vysokoškoláků, zatímco ve Velké Británii stejně jako v Německu přichází ze zahraničí každý desátý vysokoškolák. Statistiku nám však vylepšuje 16 tisíc exfederálních studentů ze Slovenska, a tak nám po jejich odečtení poměr »Domáci : Hosté« naroste na hrozivých 39:1! Zdá se, že jsme se do soutěže o zahraniční studenty zatím ani nezapojili. Přitom v zahraničí v roce 2005 studovalo (spolu se sedmi tisíci Čechy) 39 tisíc Rusů, 31 tisíc Poláků, 27 tisíc Ukrajinců, 26 tisíc Bulharů, 21 tisíc Rumunů či stejný počet Vietnamců. V porovnání s rokem 2000 se jedná o dvojnásobně vyšší počet.

Potenciál střední a východní Evropy v roce 2008 tak činí bezmála 300 tisíc mobilních terciárních studentů.

K čertu se »zelenými« kartami! Vysokoškolský student, zahajující svou kariéru, budující si svou vlastní rodinu a zázemí – to je perspektivní cíl pro naši ekonomiku. Naší ambicí má být získat znatelný podíl na jejich mobilní komunitě. Vychovávejme středo- a východoevropské inženýry.

Logicky prvou otázkou na cestě za touto vizí je, zda na to máme. Tedy ani ne tak finančně, jako spíše atraktivitou.

Přeskočíme všechny argumenty »pro« od polohy země, její stability, ekonomické síly až po historii a životní styl.

Podívejme se spíše na atraktivitu vysokých škol v České republice. V dostupných světových žebříčcích univerzit (Quacquarelli Symonds, Shanghai Jiao Tong University) za rok 2007 se vyskytuje pouze jediná naše vysokoškolská instituce – Universitas Carolina, a to na předělu třetí a čtvrté stovky. V evropském srovnání se UK, třináctá nejstarší světová univerzita, pohybuje okolo 125. místa, konkurentů má tedy české vysoké školství více než dost. Např. na 94. místě je stotisícový Innsbruck, o němž jsem se hloupě domníval, že se tam učí jen skoky na lyžích a přistání s Airbusem 320.

Fakt, že se před Univerzitou Karlovou objevují v žebříčcích i jiné východoevropské univerzity – Moskevská státní, Lipsko, Drážďany, Bochum či Szeged – činí z příležitosti na významné zvýšení naší role v evropském terciárním vzdělávání spíše spekulaci.

Zdá se, že mé pojednání o českém vysokém školství se noří hlouběji a hlouběji do tragédie. Podle zákonitostí antického dramatu by nyní – po krizi – měla tedy následovat peripetie. Jak však dosáhnout »náhlého obratu v ději«, pokud dnes nedokáže české vysoké školství oslovit, zaujmout širší evropský region? A náprava může opět trvat generace.

Jeden z návrhů na odvrácení porážky říká: »Try to change the rules of the game«. Nedokázemeli (či nechceme-li) dostatečně rychle a efektivně změnit vysoké školství, vytvořme k němu alternativu orientovanou na zahraniční studenty. Je to science fiction?

Nedomnívám se. Zbyněk Frolík z Linetu, Antonín Koláček z Appian Group, Vláďa Kovář z Unicornu – ti všichni a jistě i mnozí další se pustili do budování svých vlastních vzdělávacích institucí. Jak dlouho bude trvat, než se rozhlédnou po širším evropském poli?

A možná je tu šance pro další, kteří budou nahlížet na terciární vzdělávání jako na svébytný byznys. Byznys, který jen v USA generuje ročně bezmála 15 miliard dolarů.

Troufám si vystavět jednu paralelu ve vývoji českého hospodářství, a tou je lázeňství. Lázeňská péče má v českých zemích nejen tradici, ale i budoucnost. V roce 2006 v České republice podstoupilo lázeňskou léčbu bezmála 300 tisíc zahraničních hostů, o 68 % více než v roce 2000. A nesnažme se úspěch našeho lázeňství vysvětlit existencí léčebných pramenů, to je dnes jen střípek celého odvětví. To, čím je lázeňství medicíně, může být internacionální vzdělávání našemu školství. Jakési »vědomostní lázeňství«.

Vytryskne u nás střeoevropský pramen poznání?

Pomůže nám terciární vzdělávání kompenzovat nedostatek kvalifikovaných sil? A udržet či ještě lépe posílit naši ekonomickou pozici? Anebo přece jen podle pravidel antické tragédie bude po peripetii následovat katastrofa?

Nekrácené znění sloupku najdete na Ekonom.cz